

ΚΛΕΦΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τα δημοτικά τραγούδια αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης και έρευνας από τότε που η λαϊκή δημιουργία κέντρισε το ενδιαφέρον των επιστημόνων, αλλά και των παρατηρητών λαϊκών δρώμενων. Είναι καρπός της λαϊκής παραγωγής, που εξελίσσεται παράλληλα προς τη λόγια, από την αρχαιότητα, το Βυζάντιο και κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Είναι συνδεδεμένα πάντοτε με τη μουσική, και συχνά με τον χορό. Ο λαός κατατάσσει τα δημοτικά τραγούδια σύμφωνα με τη χρήση τους σε ποικίλες κατηγορίες. Ο λαογράφος Πολίτης αναφέρει ότι τα δημοτικά τραγούδια διακρίνονται σε ιστορικά, ακριτικά, μοιρολόγια, παραλογές και κλέφτικα.

Τα κλέφτικα τραγούδια είναι η νεότερη και πιο πλούσια κατηγορία δημοτικών τραγουδιών, με προέλευση κυρίως την ηπειρωτική Ελλάδα. Γεννήθηκαν από τη ζωή των κλεφτών και των αρματολών την εποχή της τουρκοκρατίας όπου δρούσαν οι κλεφταρματολοί. Οι κλέφτες αρχικά δεν ήταν αγαπητοί και αποδεκτοί στον κόσμο και δεν θα δικαιολογούνταν η δημιουργία δημοτικών τραγουδιών γι' αυτούς. Η ζωή τους ήταν γεμάτη απο κακουχίες, περιπέτειες και κυνηγητό, στοιχεία που θα τους διακρίνουν πάντα. Επειδή λοιπόν, ή θα σκοτώνονταν ή θα υπέκυπταν και θα γινόντουσαν ραγιάδες, οι συνθήκες δεν τους επέτρεπαν να κάνουν οικογένειες. Οι αρματολοί αντίθετα δημιουργούσαν οικογένειες και είναι χαρακτηριστικό ότι το αξίωμα των καπεταναίων περνούσε από πατέρα σε γιο. Αφού λοιπόν ξέσπασε η επανάσταση και εξαπλώθηκε σε όλο τον Ελλαδικό χώρο οι αρματολοί ταυτίστηκαν με τους κλέφτες με ένα κοινό

στόχο. Έτσι οι κλέφτες έγιναν αγαπητοί από τον λαό με αποτέλεσμα την εξάπλωση των κλέφτικων τραγουδιών.

Το περιεχόμενο των κλέφτικων τραγουδιών είναι άλλοτε εγκωμιαστικό και αφορά στη ζωή και τα κατορθώματα των κλεφτών και αρματολών, κι άλλοτε θρηνητικό όταν αναφέρονται στο θάνατο των παλικαριών. Στα κλέφτικα τραγούδια διαφαίνεται η καθημερινή ζωή των κλεφταρματολών, ο θαυμασμός των σκλαβωμένων Ελλήνων για τη λεβεντιά, την αντρεία, τους αγώνες τους, την ανεξάρτητη ζωή τους, τα χρόνια της δουλείας. Τα διαπερνά η αγωνία του λαού για τη λευτεριά. Αντικατοπτρίζουν τους αγώνες, τις θυσίες και τα βάσανα των υποδούλων ραγιάδων, που πλήρωσαν πολύ ακριβά το τίμημα της όποιας μορφής αντίστασης, του ξεσηκωμού ενάντια στις βουλές του οθωμανικού κράτους. Παρότι διακρίνονται για τη λιτότητα, η έκφραση τους είναι γεμάτη πάθος, τόλμη και δραματικότητα. Η διήγηση τους είναι ακριβής και αφορά συγκεκριμένα πρόσωπα και πράγματα και όχι αφηρημένες έννοιες. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα κλέφτικα τραγούδια ήταν καθιστά (δεν χορεύονταν) και είχαν πλούσια μελωδία.

Στα βουνά της ευρύτερης περιοχής της Εύβοιας είναι γνωστό ότι κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας υπήρξαν κλεφταρματολοί, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υπάρχουν και πολλά κλέφτικα τραγούδια. Ένα από τα πιο γνωστά είναι "Για 'σένανε μωρ' Αγγελή" αφιερωμένο στον θάνατο και συνάμα στην ανδρεία του Αγγελή Γοβιού. Το κλέφτικο αυτό τραγούδι ακούμε μέχρι και σήμερα στα χωριά της Β. Ευβοίας μιας και η καταγωγή του πατέρα του ήταν από την Λίμνη, ενώ η προφορική παράδοση αναφέρει ότι η μητέρα του ήταν από του Κουρκουλούς.

Άιντε ωρέ για εσένανε (ωχ ωχ) μωρ' Αγγελή

Ωρέ κλαίει το Γριπονήσι

Ωρέ που χάθηκες κατακαμπής

Άιντε ωρέ που χάθηκες κατακαμπής (αχ)

Με όλο το γερούσι

Αιντε ωρέ εσύ δεν επολέμαγες (αχ)

Μες στις Γραβιάς το χάνι

Μωρ' μ'οχτώ χιλιάδες Γκέκηδες

Μωρέ και βγήκες παλληκάρι

Μα οι Μπαλαλαίοι τα σκυλιά σου 'φάγαν το κεφάλι

Σε κλαίει ούλ' η Ρούμελη τ' ήσουν παλικάρι

Πήγατε και κλειστήκατε μεσ' της Γραβιάς το χάνι

κι ο Οδυσσέας κίότεψε πού 'τανε καπετάνιος,

κι ο Αγγελής εφώναξε κουράγιο μη φοβάστε.

Καρτέρεψαν και νύχτωσε κι' ο Αγγελής φωνάζει

κουράγιο κάμετε παιδιά να βγούμε απο το χάνι.

Όλοι τους βγήκαν ζωντανοί και μόνο δύο τους 'λείψαν

κι οι Τούρκοι δε σαλέψανε σαν φοβισμένοι που 'σαν.

Κι Έλληνες σαν πήρανε ανήφορο στα πλάγια

ο Αγγελής μας έβγαλε είπανε παλικάρια

1. Καδίτης, Γ. (1979). "Ο Αγγελής Γοβιός και η επανάσταση του 21 στην Εύβοια"
2. Κυριακίδης, Σ. (1978). Το δημοτικό τραγούδι. Αθήνα: Ερμής
3. Μελαχρινός, Κ. (1946). Δημοτικά τραγούδια. Αθήνα: 1946

4. Παπαστάμος, Γ. (1999) "Το χρονικό μας μικρής πολιτείας κι ενός μεγάλου ήρωα"
5. Πολίτης, Α. (1973). Το δημοτικό τραγούδι. Αθήνα: Ερμής

Πετράκη Βασιλική & Τσοκάνης Δημήτριος
Χοροδιδάσκαλοι